

Minutis

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRAŠTIS

Nr. 152
ANTRADIENIS
1946 M. RUGPIŪČIO MĖN. 27 D.
I METAI

Pavojus taikai Balkanuose . . .

ALBANIJA NIEKO NEŽINO

Londonas. Ukrainos reikalavimas svarstyti Graikijos Albanijos situaciją saugumo taryboje bus gvildinamas rugpiūčio 28 d. Ukrainos užsienio reikalų ministeris Manuiskis laikraščio korespondentams pareiškė: Graikija kaltinama sudaranti pavojų taikai Balkanuose. Ukrainos užsienio reikalų ministerio laiškas perduotas kabeliu į Naujorką. Laiške sakoma: Balkanų situacija šioje Europos dalyje sudaranti didelę grėsmę. Graikijos įstaigos leidžia ir remia įvykius, kad rastų priedangą pletinei Albanijai okupuoti. Makedonijoje, Trakijoje ir Pyre spaudžiamos mažumos ir verčiamos bėgti svetur. Britų kariuomenės buvimas sudaro Balkanų neramios atmosferos svarbiausią priežastį. Britanijos atstovai maišasi į Graikijos vidaus reikalus agresyvių elementų naudai.

Graikijos ministeris pirmininkas Cالدaris pareiškė: Aš džiaugiuosi, kad Ukrainos delegatas padarė šį antpuolį, nes bus pulki proga parodyti, kas pasaulyje iš tikrųjų gresia taikai. Graikija yra pakankamai stipri, kad atlaikytų tą puolimą. Kairiosios EAM organizacijos, kurios pirmiau buvo nusistačiusios boikotuoti referendumą, dabar dalyvaus jame. Cالدaris nuėgė, kad pastaruoju metu įvykę pasienio incidentų tarp Graikijos ir Albanijos. Ankstyveniuose incidentuose albanai naudojo sovietinius ginklus.

Albanijos delegacijos taikos kongrese Paryžiuje sekretorius pareiškė nieko nežinančias apie Ukrainos atstovo laišką. Ko albanai iš tikrųjų nori, tai būtent, kad paliktų juos ramybėje ir leistų nekludomai gyventi savo krašte.

KO SIEKIAMA MANULSKIO SKUNDU

Londonas. Iš Naujorko pranešama, kad Manuiskio reikalavimas svarstyti Graiki-

jos Albanijos klausimą bus įtrauktas į rugpiūčio 28 d. darbotvarkę. Tačiau neaišku, ar jis tą pačią dieną ir bus svarstomas. Pirmasis darbų punktas bus naujų narių priėmimo komisijos pranešimas.

Paryžiaus korespondentai praneša: Pasuktinis Manuiskio žygis Graikijos Albanijos klausimu turės įtakos taikos kongresui. „Times“ specialus korespondentas iš Paryžiaus praneša: Įvairiai komentuojami motyvai, kuriais rėmėsi sovietinių valstybių grupė, Graikijos Albanijos klausimą pateikdama JT saugumo tarybai. Vienas motyvas galbūt tas, kad norima užbėgti už akių Graikijos reikalavimui ištaisyti Graikijos sienas su kaimynėmis. Kai kuriuose sluoksniuose teigiama, jog tuo žygiu Ukraina nori sutrukdyti, kad Jugoslavijos klausimas nebūtų iškeltas JT saugumo taryboje.

Ciangkaisekas derasi su komunistais

Londonas. „Times“ korespondentas iš Sanchajaus praneša, kad stiprios komunistų pajėgos puola Tingo (?) miestą, kuris jau ilgesnį laiką yra apgultas. Mieste viešpatauja badas. Jį paėmę, o to greitai tikimasi, komunistai turėtų pulkią bazę.

Nankinge toliau vedamos derybos su komunistais, norint sutrukdyti karo plitimą.

KONFISKAVO „TAGESSPIEGEL“

Londonas. Amerikiečių licencijuotas Berlyno dienraštis „Tagesspiegel“ sovietų zonoje konfiskuotas už tai, kad įdėjo vieną konferencijoje pasakytą kalbą dėl SPD draudimo veikti sovietų zonoje. Amerikiečių atstovas kontrolės taryboje Berlyne pareiškė protestą. Iš sovietų pusės atsakyta, kad konfiskavimo sankcija girdi, pritaikyta už neleistiną okupacinių įstaigų autoriteto griovimą.

BEVINAS GRĮŽTA Į KONGRESĄ

Londonas. Britanijos užsienio reikalų ministeris Bevinas šiandien arba rytoj (rugpiūčio 28 d.) grįžta į Paryžių. Londone būdamas jis bus, kaip spėjama, dalyvavęs kabineto pasėdyje, kuriame bus galbūt bus gvildinamas ir Jugoslavijos klausimas. Prieš išvykdamas į Londoną Bevinas turėjo pasikalbėti su Byrnesu. Nors pokalbio tema nežinoma, bet tariama, jog bus buvęs paliestas ir Amerikos lėktuvų Jugoslavijoje pašovimas.

SMERKIA FEDERALISTUS

Londonas. Slaptasis žydų radijo siųstuvas užpuolė visą eilę žydų vadovaujamų asmenų, taip jų ir sionistų pasaulinės organizacijos pirmininką Dr. Weizmanną. Siųstuvas pareiškė: Tie žydų vadai, kurie dabar remia federacinę Palestinos planą, turi pasitraukti.

Iš Jeruzalės pranešama, kad įtempimas mieste atslugo šiuo metu visiškai ramu.

TURKIJOS ATSAKYMAS

Londonas. Turkijos žinių agentūra paskelbė Turkijos notos Tarybų — s-gai tekstą. Notoje nurodoma, kad Tarybų s-gos siūlymas bendrai ginti Dardanėlius nieku būdu nesąsuderinamas su Turkijos suverenumu, o taip pat sudarytų įvairių painiavų.

MAISTO PAKĖLIMO LAIKAS, NENUSTATYTAS

Londonas. BBC buvo paskelbusi, kad valstybės ministeris Hyndas savo pareiškime nurodė, jog anglų zonoje Vokietijoje maisto normos bus pakeltos nuo spalio 1 d. Dabar papildomai pranešama, jog ši žinia buvusi nepatvirtinta. Britų radijo bendrovė sužinojusi, kad padidintų normų įvedimui termino nesą nustatyta.

MIRTIES BAUSMĖS VENGRU KOLABORACIONISTAMS

Londonas. Įvykdyta mirties bausmė naciams draugiškam buv. Vengrijos ministeriui pirmininkui Stoyal. Ministeriui pirmininkui jis pasidarė 1944 m. Pirmiau buvo buvęs ambasadoriumi Berlyne. Kartu su juo mirties bausmė įvykdyta ir dar dviem ministeriams, Stoyos bendradarbiams.

PALAI DOTI HINDENBURGO PALAIKAI

Berlynas. Feldmaršalo Hindenburgo, jo žmonos o taip pat Fridricho Didžiojo ir Wilhelmo I palaikai, kurie 1945 metų balandžio mėnesį buvo rasti paslėpti vienoje druskos kašyčioje amerikiečių zonoje, šiomis dienomis buvo Marburge palaidoti. Kaip žinoma, von Hindenburgas buvo palaidotas Tannenbergo paminklo koplyčioje, kuris prieš užimant rusams buvo išsprogdintas ir Hindenburgo palaikai kur išvežti.

Raportas dėl aviacinio incidento

Londonas. Išsamus pranešimas apie abu amerikiečių lėktuvus, kurie buvo jugoslavų naikintuvų priversti nusileisti, pasiųstas iš Belgrado į Paryžių, kur jį svarstys JAV užsienio reikalų ministeris Byrnesas ir senato užsienio reikalų komisijos pirmininkas senatorus Vandenbergas. Tat pareiškta Vašingtone oficialiai. Oficialiame pareiškime toliau sakoma: JAV ambasadoriaus Jugoslavijoje Pattersono pranešimai rodo, kad Jugoslavijos vyriausybė išpildė Amerikos reikalavimus. Betgi priduriama, kad tolesni Amerikos žygiai priklausys nuo įrodomosios medžiagos ir nuo Jugoslavijos vyriausybės pastangų nusitęgimą atitaistyti.

Jugoslavijos vyriausybė paskelbė pranešimą apie JAV ambasadoriaus pasikalbėjimą su maršalu Titu. Ypačiai pabrėžiami

šie punktai: maršalas Titas sutinka patenkinti Amerikos vyriausybės reikalavimus. Jis įsakę nebešaudyti į jokių svetimus lėktuvus. Taip pat nebebusi daroma kliūčių tiems lėktuvams, kurie dėl aparatų sugedimų ar dėl blogo oro turės nukrypti nuo savo linkmės, žinoma, jei tokių atsitikimų nepagausės nepaprastai.

Amerikos ambasadorius pareiškė: antrojo lėktuvo griaučiai atrasti su visų kelevių lavonais. Laiške Amerikos ambasada, kuris taip pat paskelbtas, maršalas Titas teigia, jog kalbamasis lėktuvas buvęs įskridęs 15 km į Jugoslavijos teritoriją, o ne prie pat sienos buvęs pašautas, kaip esą teigiama. Oras buvęs irgi geras.

Amerikiečių lėktuvai nuo rugpiūčio 25 vėl skraidys iš Vienos į Udinę.

A. Rotulietis.

Šių dienų Palestina

Palestinos vardas šiandieną vėl viso pasaulio spaudos ir radijo dėmesio centre. Eterio bangomis spinduliuoja ir spaudos puslapiuose mirga antgalvių - antgalvės, aliarmojuojančios Palestinos įvykius. Laivas paskui laivą su žydų emigrantais artėja prie Palestinos krantų; keli karo laivai ir 50.000 anglų karių dieną naktį yra parengties stovyje. Palestinos įvykiai anglų imperijos pamatus gerokai judina, o kas be ko, ne be įtakos Palestinos įvykiai ir Europos taikos kongrese, Paryžiuje.

Palestinos klausimas ir su juo surišti įvykiai nėra jau taip paprasti klausimai, juo labiau, kad už jų slepiasi didesni mėginimai. Tarp kita ko, tenka pastebėti, ir tai: kai negalima būti prie Viduržemio jūros prieiti per Triestą, Orakiją ir Tripolitanią, tada pradėtas didysis bandymas per Palestiną. O ar paskutinėje vietoje, mėginimas žydų pagalba sukelti arabų pasaulį prieš anglius? ... Per Palestiną yra tiesiausias oro kelias su Tollmaisiais Rytai.

Bet kaip gi ta Palestina atrodo iš arčiau? Geografinė padėtis: Palestina randasi prie rytinio Viduržemio jūros pakraščio, įsiterpusi tarp: Egipto, Transjordanijos, iš šiaurės - Libano ir iš rytų - Sirijos valstybių. Palestina užima tik 26.319 km² su 1.590.952 gyv. (1941 m.) Vienne kv. km gyvena 60,4 žmonės. Žydų šiuo metu yra per 1/2 milijono, kai tuo tarpu 1922 m. buvo tik 83.790, mohometonų - 916.000 ir krikščionių 112.000. Sostinė - Jeruzalė su 129.800 gyv. (iš jų 81.500 žydai). Dabar Palestina yra D. Britanijos mandatas.

Klimatas yra šiltas ir sveikas. Pajūrio klimatas yra tikras Viduržemio jūros klimatas: šiltas, vasaros-sausos, žiemos minkštos ir lietingos. Už tai šioji Palestinos dalis yra tankiausiai apgyventa ir gausiai išnaudojama žemė. Dėka gero drėkinimo šioji Palestinos dalis yra pasiekusi geriausių rezultatų žemdirbystėje ir sodininkystėje. Krašto viduje, toliau nuo pajūrio, ypač aukštumose, žiemos yra šaltos, bet vis dėl to, ir ten auginami visi pietų ir Viduržemio pajūrio vaisiai ir pasėliai.

Ariamos žemės - 24% (Lietuvoje - 49,3%) ganyklų - 8%, miškų 4, 5%, nenaudojamos žemės - 43,5%. Daugiausia sėjama kviečių ir miežių, bet prekybai daugiausia skiriama: vynu, alyva, apelsinai ir graipiai. Žymiausių plantacijų randasi Jaffos, Jeruzalės ir Sarano lygumose. Alyvmedžiai auginami visame krašte, bet daugiausia Judejos ir Samaros provincijose. Pirmą vietą eksporte užima apelsinai, greitų vaisiai, citrinos ir šiek tiek eksportuojama tabako. Ankstyvosios daržovės daugiausia išvežamos Egiptan. Nemažai verčiamasi ir gyvulininkyste, ypač žydų naujakuriai gerokai praplėtė raguočių, bitininkystės ir vištininkystės ūkius, už tai Palestina paskutiniiais metais gerokai padidino kiaušinių ir medaus išvežimą. Žemės turtais kraštas yra neturtingas. Anglų ir

žibalo išveža iš Irako. Žibalo vamzdžiai yra iškasti per visą Palestiną į Haifos uostą. Vandens jėgainės yra nežymios - ant Jarmuk ir Jordano upių. Netoli Gazo gaunama sieros ir netoli Haifos - jūros druskos. Iš Mirusios jūros gaunama kalis ir bromas.

Krašto pramonė planingai pradėta plėsti tik po pirmojo pasaulinio karo, ypač dėka turtingų žydų imigrantų, kurie savo kapitalais gerokai pagyvino ir pakėlė visas Palestinos ūkio šakas, o ypač pramonę. Pagrindinis pramonės centras - Haifa, kur perdirbama žemės alyva ir kiti šalutiniai produktai, yra cemento, muilo malūnai ir fabrikai. (Tel-Avive yra tekstilės ir šilko išdirbinių, batų šokolado ir dažų fabrikai. Jeruzalė ir Jaffoj yra tabako išdirbinių fabrikai.

Išvežama: medvilnė, šilko ir vilnos žaliavos, benzinas, kviečiai, ryžiai, cukrus, sviestas, raguočiai ir įvairios ūkio mašinos. Geležinkelio tinklas yra labai menkas - tik 611 km (Lietuvoje apie 3.600 km).

Ir vis dėl to, nors Palestina savo žemės plotu yra lygiai per pus už Lietuvą mažesnis kraštas, bet dėl savo patogių klimatinų sąlygų gali išmaitinti trigubai - keturgubai daugiau žmonių (dabar tėra tik apie 1 1/2 milijono). Ir žinoma, dėka žydų kapitalo, krašto ūkis dar labiau galėtų būti pakeltas. Pav. Lietuvos žemės ūkio produkcija dėl klimatinų sąlygų yra ribota: pav. 1939 m. kviečių, beveik tokiam pat plote, Lietuvoje užderėjo (iš 202.000 ha) 566.000

Kova dėl vidurinių rytų

„L'Epoque“ rugpjūčio 8 d. įsidėjo specialaus korespondento R. Lacostės pranešimą iš Londono apie varžybas dėl Viduržemio srities ir vidurinių Rytų bei britų apsaugos priemones. Tame pranešime sakoma, kad Viduriniuose Rytuose vystoti nepaprastai aštri situacija. Nors neramumų centras tebėra Persijoje, bet jie taip pat pasireiskia nuo Kaukazo iki Persijos įlankos ir Viduržemio jūros rytiniuose pakraščiuose. Jau prieš keletą mėnesių galima buvo numatyti įvykių eigą. Vienos valstybės veržimasis į Persiją turėjo tikslą įvesti šitame krašte protektoratą, atimti iš anglų jų svarbias žibalo koncesijas krašto pietuose ir duoti pagaliau priėjimą prie Persijos įlankos, kas sudarytų aiškiai tiesioginį pavojų Indijai. Tos valstybės manevrai nepasitenkino Persija. Jos spaudimas į Turkiją yra žymus. Staigus Saradžoglaus kabineto atsistatydinimas yra to spaudimo pasekmė. Londone manoma, kad šį spaudimą tiksliai laikinai sustabdė amerikiečių eskadra sudėta iš 42.000 tonų žarvučio „Missouri“ ir kitų 3 kreiserių, nusiųstų prieš 3 mėnesius į Bosforo vandenį.

Palestinos įvykiai yra tiesiogiai susiję su propaganda iš pašalės. Komunistų intrigos Egipte pasiekė tokį laipsnį, kad Sidkyo Pašos vyriausybė turėjo imtis prieš komunistus nepaprastai griežtų priemonių. Pana-

dc, gi Palestinoje (iš 233.000 ha) - 1.360.000 dc (dvigubų centnerių).

Kaip matome Palestina yra kraštas, kuris savo žemės plotu ir žemės turtais nevaidina jokio vaidmens, bet jo geopolitinė padėtis ir žydų užsimojimas grįžti savo biblinen tėvynėn ir ten sukurti savo valstybę, Palestiną padarė viso pasaulio dėmesio centru. Žydai yra užsispyrę išsikovoti žemės gabalėlį, kur galėtų savo tautai sukurti atsparos tašką ir iš kur turėtų spinduliuoti jų kultūra visam žydiškajam pasauliui. Jie galvoja, kad jų kovai, dabar yra pats patogiausias laikas. Žydai veda labai kietą kovą. Jie remiasi ir 1917 m. D. Britanijos min. pirm. Balfour paskelbtuoju žydams pažadu „Jo Didenybės Vyriausybė nutarė Palestinoje įkurti žydų tautinį židinį ir patikrina, kad nebūs veikiamas, kas pažeistų jų civilinės teisės ar tikybą“.

Pasirinktasis kovos laikotarpis yra patogus ir kapitalo atžvilgiu, nes šiaip ar taip, bet vistiek žydai už savo prarastus kapitalus Vokietijoje ir visoje Europoje, kurią Hitleris savo velnišku užsimojimu sunaikino ar pagrobė savo karo mašinai, turės kas nors atsilpyginti ir todėl, tas milžiniškas kapitalas, žydų galvojimu, geriausia būsią panaudoti kaip, tik jų būsimosios valstybės atstatymui. O be to, nepaskutinėje vietoje ir grėšias naujasis didžiųjų konfliktas, kurio pakartotinomis aukomis žydai nenori būti, ir tai jie, kaip judriausia tauta labai gerai nujausdama, pagrįstai skuba apleisti savo senąsias tradicines sodybas vidurio ir rytų Europoje.

Šių priemonių taip pat turėjo griebtis ir Damasko vyriausybė Sirijoje. Komunistams spaudžiant, Irake liepos 14 d. įvyko pavojingos riaušės dideliame britų žibalo centre, Kirkuke. Sios riaušės lengvai įsėjamu sutapimu įvyko tuo pačiu metu Pietinėje Persijoje. Tenai svetimi agentai sukėlė milžinišką streiką Anglo-Iranian žibalo eksploatacijose Abadane ir Chvase, kur buvo paraližuotos visos žibalo rafinerijos ir uostai 150 sužeistų, 40 užmuštų, yra šių politinės inspiracijos riaušių balansas. Reikia dar pastebėti, kad riaušės įvyko tuo pačiu momentu, kada Persijos ministeris pirmininkas buvo verčiamas įsileisti į savo kabinetą 3 komunistinės tudeho partijos atstovus.

Anglijos ambasadorius Sir Johnas Le-rougetels ir JAV ambasadorius Allenas liepos 14-d. riaušių metu ėmėsi energingos intervencijos. Anglijos ambasadorius tuomet painformavo Persijos vyriausybę, kad Tudeho partija yra „svetimas“ organizmas, o taip pat, kad tuo atveju, jei reikalai ir toliau taip eis, viskas baigsis pilietiniu karu ir Persijos padalinimu. Vienos valstybės konsulas Abadane, pristatydamas riaušinių kams ginklus ir amuniciją, suvaidino pavojingą vaidmenį. Svarbiausias streikų tikslas buvo noras suduoti jautrų smūgį Anglijos aprūpinimui žibalu. 1945 m. Anglo-Iranian (nukelta 1 4 p.)

DAILE O LITERATūra ir MOKSLAS

Henrikas Zemelis

Malonioji šeimininkė mums padeda

Ištrauka iš paruoštos spaudei knygos „Okupantų replės“.

Iš š. m. birželio 7 d., laikraščio sužinojome, kad Prancūzijoje, prie Šerburgo, prasidėjo lauktoji invazija. Jau tapo įdomiau. Vadinas, nebė reikalo vokiečiai tiek daug kalbėjo apie savo vakarų sustiprinimus, kurie jų propagandos buvo tiek išgarsinti, jog atrodė esą nepaimami. Jų propaganda juokėsi, kad neva anglai ir amerikiečiai bijosi išsilaipinti, o jeigu kartais išsikels, tai jie, Bismarcko žodžiais, pasiūsią žandarmeriją patikrinti dokumentų. Atrodo, greitai laiku paaiškės kieno žandarmerija ir kam tikrins dokumentus. Šiaip ar taip, šioji invazija yra dar vienas aiškus karo galo ir Vokietijos žlugimo simptomai.

Bet ir mūsų barake, taip pat prasidėjo ofenzyva. Orui atsilus, blakės tiek įsdrusino, kad naktimis tenka vesti žūtbutinę kovą už buvį. Biaurus sutvėrimas tas blakės. Nežinia kokiomis priemonėmis su jomis kovoti. O jų tikslas labai paprastas: čiupti mūsų kraują. Rodos, lovas naktį atitraukiame nuo sienų, gerai apžiūrime, išmušam visas, bet kur tau, naktį — jau spiečius žygiuoja per pagalbę. Jų tarpe yra ir parašiotininkų. Kai mes lovas atitraukiame nuo sienų, tai jos lipa į lubas ir iš ten krinta tiesiog į mūsų lovas.

Sužinojome, kad vokiečiai Vakarų fronte pradėjo vartoti naują paslaptingą ginklą, pavadintą „V 1“. Pavėdėm ir mes savo žinovams išrasti prieš blakės koki nors ginklą, nes priešingu atveju, jos iščiuls visą mūsų kraują.

Generolas irgi kovoja su blakėmis. Per visą naktį savo kambaryje degina šviesą. Iš pradžių, ši kovos priemonė padėjo ir blakės ne taip puolė, bet vėliau jos apsi-prato. Šia kovos priemone susidomėjo ir stovyklos komendantas ir vieną naktį atėjo patikrinti, ką generolas veikia naktį. Nors sužinojo, kad šviesa deginama apsigimimui nuo blakų, vis dėlto, uždraudė deginti.

Rešydami laiškus į namus, beveik kiekvienas prašome atsiųsti kokių nors nuodų prieš blakes. Pulk. Urbonas savo laiške žmonai net parašė:

— ... gelbėk, nes blakės baigia čiupti mano kraują. —

Kažin, ar cenzūra praleido šį laišką? Retkarčiais, kai atnešdavo mums vakariene, ir iš stovyklos būdavo išvažiavęs komendantas, ateidavo padėti išdalinti maistą virtuvės šeimininkė poncia Cecilija L. su savo sesute, taip pat dirbančia virtuvėje. Su jomis, nors ir budriai saugant palydovams, pasisekdavo pasikalbėti. Labai simpatinga moteriškė ir užjaučianti mus. Ji šioje stovykloje sėdi nuo pat karo pradžios. Jos švogėris slapstė žydą, bet buvo sušeltas ir už tai visa šeima buvo uždaryta į šią koncentracijos stovyklą. Apie švogėrio likimą nieko nežinanti. Labai nepatenkinta latviais, kurie, jos žodžiais, per daug talkininkauja. Prisipažinusi, kad lie-

tuviams jaučianti didelį simpatijų ir sužinojusi apie mūsų likimą, stengiasi kiek galėdama padėti. Žinoma, jos pagalba yra labai ribota ir rizikinga, tačiau, kaip pati prisipažinusi, labai dažnai nusuka ir mums pagerina maistą. Kartais tarp indų randame laikraščių. Buvome susižavėję tos moteriškos drąsa ir simpatijomis mums.

Ir štai šv. Jono išvakarėse poncia Cecilija L. padaro mums didelį šurpizą. Vakarienei gauname po pyragaitį ir po tris bulkutes. Net nustebome, kad šia, koncentracijos stovykloje, galime valgyti tokias gėrybes. Geros širdies moteriškė norėjo ir mums suteikti šventiškos nuotaikos išpūdį.

Iš viso Joninės Latvijoje labai iškilmingai švenčiamos. Pnamai vainikai, papuošiami butai gelėmis, kurenami laužai ir ruošiamos kitos iškilmės, kurios paprastai tęsiasi tris dienas. Joninės čia yra įgavusios tautinės šventės charakterį.

Henrikas Nagys

Eglės

Liūdno, rimtos mano žemės moterys, šiurkščiai austą rūbą užsidėjusios, einat lygumomis, einat ir svyruojat vis, ir ilgieji jūsų rūbai supas vėjuose.

Begalinį ilgį sirdy pabudina jūsų tylios raudos ir atodūsiai, kai jūs einate, svyruojate ir skubinat ir pravirkstate saulėleidy sustojusios.

Vakare per langą pamatėme, kad vienas kalinių vyresnysis varo bėgti aplink stovyklą dvi moteris. Jos bėga ir gula, o tas dviračiu iš užpakalio važiuoja ir vis kažką rėkia. Kuri lėčiau bėga, duoda su lazda per nugara. Kaip tik tuo momentu važiuo lengva mašina stovyklos komendantas ir jis pastebėjo. Mašina pasuko į tą kelią, kur jos bėgo ir iš užpakalio pradėjo joms lipti ant kulnų. Vieną moterį net pargriovė. Taip jas varė aplink stovyklą 5 kartus. Viena moteris, matyt, tiek pavargė, kad pargriuvusi nesikėlė.

Kitą dieną sužinojome, kod šia būta virtuvės darbininkų, kurias komendantas nubaudė už tai, jog jos Joninių išvakarėse buvo papuošusios savo kambarį gelėmis. Be to, visą naktį jos buvo uždarytos į bunkerį.

Pasirodo, ne mes vieni lietuviai gyvename šioje stovykloje. Per pasivaikščiavimo laiką kartais pasigirsta lietuviški balsai ir prašymai kuo nors jiems pagelbėti. Ypač visi prašo maisto ir rūkalų. Kukulius mūsų rėsursai ir dar mažesni galimamai jiems ką nors perduoti, bet išeitį radome. Padarėm maisto produktų rinkliavą, vieną kitą cigaretę ir vaikščiojant, nežymiai kur nors pakišam mažus siuntinėlius. Juk reikia padėti savo vargstantiems tautiečiams ir broliškai dalintis duonos plutele.

Geriau tiems vyrams, kurie neša mums su bakais vadenį. Atnešę baką su vandeniu, pastato jį prie durų. Mes nunešame į prausyklą, išpilame ir tada, į tuščią baką įdedam tabako, duonos, ar kit ko. Nors toks perdavimas pavojingas, tačiau jie taip

vikriai iš bako išima ir paslepia, kad niekas nepastebėtų.

Vieną kartą jie idėjo į baką degtukų dėžutėje laišką. Parašė silpna rusų kalba, bet šiaip taip išskaitėme. Kas jie buvo nepavyko nustatyti. Labai dėkojo už paramą, prašė ir toliau juos šelpti ir gale laiško parašė, kad greit raudonoji armija mus visus išlaisvins, vėl prašvis, Stalino saulė ir kartu su mumis atkeršysime vokiečiams. Laišką užbaigė sakiniu:

— Tegyvuoja Stalinas ir komunistų partija. —

Vadinas, mūsų draugai tikrieji komunistai ir laukia bolševikų. Šiuo klausimu mūsų nuomonės skyrėsi, tačiau mes nekreipėm dėmesio į jų pražūtingus įsitikinimus ir toliau juos pagal išgalę šelpėme.

Stovykloje įvedama pavojaus sirena. Komendantas įsakė, kad išgirdus pavojaus signalą, mes privalome tuojau subėgti į baraką, jeigu esame lauke. Gi kalinai, kai būna ilgas pavojaus signalas, visi turi sugulti ir nejudėti, o kai daug trumpų — privalo mesti darbą ir bėgti į barakus.

Kolkas oro pavojaus aliarimų nėra, tačiau, kaip atrodo, komendantas naudoja šią sireną savo malonumui. Beveik kasdien po keletą kartų vaiko savo vergus. Gi jis pats lipa į stovyklos bokštą ir stebi, kaip vikriai jo vergai laksto. Jeigu kas negreit bėga arba tuoj neatsigula — balsiai rėkia ir pats iš pistoleto šauda. Tokiu būdu, daug asmenų sužeidė ir keletą užmušė. Ką gi jam reiškia? Juk čia jis yra visagalis viešpats ir jis su savo vergais elgiasi, kaip jam patinka. Šias parodomąsias scenas jis ypatingai demonstruoja savo svečiams ir viešnioms.

Vydūnas - kurybingas

Iš Pomeranijos kartu su vokiečių pabėgėlių transportu rugpjūčio 5 d. į Luebecką atvyko mūsų žymusis filosofas rašytojas. Vilius Storasta Vydūnas.

Mūsų bendradarbis gerb. rašytoja apilankė vienoje Luebecko vokiečių ligoninėje. Rašytojas fiziškai be galo nuvargintas ir nukamuotas. Laikiniai turi gulėti ligoninėje. Nulipti laiptais iš trečio aukšto laukan dar nepajėgia. Tačiau dvasiškai atrodo dar nepalaužtas: jis kupinas ne-nuilstamos energijos ir entuziazmo. Atsimena visas datas ir vietoves, per kurias per 1,5 m. iš Tilžės vargingiausiomis sąlygomis teko stumtis į britų zoną. Visą savo kelionės odiseją. Vydūnas aprašė rašinyje, pavadintame „Demonams paliktas“.

Nors ir kęsdamas nežmonišką vargą ir naujųjų atėjūnų mušamas ir niekinamas, Vydūnas neužmiršo plunksnos ir rankraščiuose, turi šiuos veikalus: „Gyvybė, gyvenimo dėsniai ir žmogus“ su poantrašte „Mąstymai iš gelmių žvilgio“, „Die grosse Frage“ (Kiek bloga vokiečių tautai yra padaręs nacionalsocializmas), „Die Religion der Aisten“ (lietuvių, latvių ir estų senovės religija) ir dar keletą. Su savim Vydūnas dar turi išsaugojęs seną kritų kalbos originalą „Bhagavad Gita“.

(nukelta į 4 p.)

Is mūsų gyvenimo

200-SIS LÜBECKO

„ZINIŲ BIULETENIO“ NR.

Rugpjūčio 20 d. Luebecke leidžiamas visuomenės informacijai „Zinių Biuletėnis“ savo skaitytojams pateikė 200-įjį nr. Sis parapijinio masto per savaitę 4 kartus išėinas laikraštukas lietuvių visuomenėje susilaukė šiltų simpatijų ir mielai visad laukiamas. Savo pirmąjį nr. „Zinių Biuletėnis“ išleido pernai lapkričio mėn. Ypač gražios paramos laikraštukui parodė gimn. mokyt. K. Meškauskas. Dabar redaguoja jaunieji laikraštininkai R. Vado-palas, H. Markšaitis ir kiti.

200-jo nr. proga „Zinių Biuletėnį“ nuoširdžiai sveikiname ir linkim gražiai informuoti Luebecko visuomenę ir toliau.

(Nn.)

PABALTIJIEČIŲ KNYGOS SAVAITE

Unrras 76-sis dalinis Kemptene rugsėjo mėn. pradžioje rengia pabaltijiečiams knygų savaitę, norėdamas supažindinti visas tris mūsų tautybes paskaitų ciklais su tremtyje leidžiama periodine ir neperiodine spauda. Lietuvių spaudos reikalus tvarko Vytautas Volertas, kuriam talkinkauja Liet. tremt. bibliografijos įstai-ga Memmingene.

TREMTINIŲ DEMESIUI

Iš patikimų lietuviškų šaltinių patirta, kad daromi žygiai, reikalingi padėti tiems mūsų tautiečiams, kurie ryšium su tikrinimais pa-balinti iš DP.

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad tikri-nimų skaudžiai paliesti asmenys nedelsdami kreiptųsi per tremtinių bendruomenės komi-tetus į vietines karines įstaigas. Apeliacijos įteikiamos individualiai.

Kas jaučiasi pašalintas dėl atsikėlimo iš kitos zonos, turi įrodyti, kad tai yra pada-ręs šeimos sujungimo, studijų palengvinimo, ausibūrimo bendram profesiniam darbui arba kitų rimtų interesų verčiamas.

Amerikiečių karinių įstaigų yra pažadėta įteiktas apeliacijas peržiūrėti ir į rimtus motyvus bei paaiškinimus atsižvelgti.

Tremtinių bendruomenės organai ir šal-pos organizacijos prašomos nedelsiant rū-pintis ir globoti tuos mūsų tautiečius, kurie yra ryšium su tikrinimais iškeldinti iš savo buvusių gyvenamųjų vietovių tol, kol teis-in-gumas galutinai nuspręs jų tolesnį būvį.

LAIKRAŠTININKAMS LEIS STEBĖTI RINKIMUS

Londonas. Pranešta, kad rudenį įvykian-čius savivaldybių rinkimus sovietų zonoje Vokietijoje leis stebėti užsienio laikraštinin-kams. Laisvai sukinėtis jie negalės - turės vaikščioti su palydovais.

TARPZONINIO SUSISIEKIMO TVARKA

Londonas. Nuo rugsėjo 1 d. žymiai pa-saugvėnamos tarpzoninis susisieki-mas tarp anglių ir amerikiečių zonų. Tuo reikalu susi-tarimus su jais abiejų pusių ratifikavotas. Ypač prekybininkams sumažinti formalumai. Užuot kad turėti atitinkamus profesijos įrodymus dokumentus, kad be nurodymo ke-

Kova . . .

(atkelta iš 2 p.)

produkcija buvo 16 milijonų tonų, o Anglo-Irakian Petroleum beveik tiek pat. Prieš porą savaitių vyriausybė buvo priversta imi-tuoti amerikiečių vyriausybės žygį Turkijoje ir pasiųsti į Irako vandenį 3 kreiserius. Laivyno vienetai yra pasiruošę kiekvieniu momentu padaryti intervenciją, norėdami apsaugoti britų interesus Pietų Persijoje. Indijos vyriausybė paskelbė apie nusiuntimą į Basrą žymių pastiprinimų. Sis didelis Irako uostas Persijos įlankoje yra tikrai už 60 km nuo Abadano. Tokiu būdu Angli-jos vyriausybė parodė savo nusistatymą saugoti savo interesus Pietinėje Persijoje ir strateginį priėjimą prie Indijos.

Anglijos paimtos energingos apsaugos priemonės viena valstybė tučtuojau sutiko didžiausiu šauksmu. Ji kaltina Angliją įtvir-tinimų darymu Barheino salose. Londone atsikertama, kad pagal 1930 m. Anglijos ir Irako sutartį Anglija turi teisę siųsti savo kariuomenę Irako apsaugai, kaip ji tai pa-darė 1941 m., tai galimas daiktas, kad ang-lai dar labiau padidins savo kariuomenės skaičių Irake. Iš pašalės kirsinamos Kurdų tautelės iš tikrųjų krašto šiaurėje nenustoja bruždėti. Jos pašelbė lygiai tokį patį auto-nominį judėjimą, kuris savo laiką buvo su-galvotas Azerbeidžane. Londone pranešama, kad Irako karalius, kuris dabar yra Lon-done, skubiai grįš į Bagdadą. Tarp Turki-jos, Irako ir Sirijos, o, gal būt, net tarp Egipto vedami pasitarimai dėl bendros Artimųjų Rytų apsaugos nuo komunistinių agitatorių. Zaidžiamoji partija yra nepa-prastai svarbi. „New-York Herald“ praneša, jei Anglija pralaimės partiją Persijoje ir Irake, ji pasidarys antros, o gal net trečios eilės valstybė, nes tada jos aprūpinimas ži-balu priklausys tikrai nuo gerų amerikiečių norų. Londone taria, kad šioje dalyje, kuri yra Azijos sukamojo rato ašis, jau dabar vyksta slapta karas ir užmaskuoti veiksmai.

lionės tikslo, gautų kelionės leidimą. Kelio-neje reikės laikytis tik nustatyto maršruto. Šitie palengvinimai neličia kolonijų į anglų ir amerikiečių sektorius Berlyne.

PIENININKŲ STREIKAS

Londonas. Pieninkystės darbininkų strei-kas Londone truko jau 5 dienas. Prie jo prisideda vis daugiau darbininkų. Jie reikalauja 6 svarų sterlingų atlyginimo už 5 dienų 40 val. darbą savaitėje.

LATVIŲ DRAMOS TEATRO SUKAKTIS

Meerbeckas. Rugpjūčio 9 d. Meerbecko Latvių Dailės Teatras šventė savo 100 pa-statymo ištėmimo sukaktį. Paskutiniu laiku rodoma Šekspyro komed. „Dvyliktoji Nak-tis“. Pastatymas yra labai gražus. Artistai roles atlieka pasigėrėtinai. Dekoracijos ir rūbai labai turtingi. Simtojo koncerto proga artistai gavo vainikų ir gėlių. Keista . . . bet lietuvių komiteto atstovų nesimė . . .

U. B.

LITVINOVAS ATLEISTAS

Londonas. Pranešama, kad Litvinovas atleistas iš Tarybų s-gos užsienio reikalų ministerio pareigų.

ORO PAŠTAS SU AMERIKA

Frankfurtas. Amerikos karinė valdžia praneša, kad pirmas civilio pašto lėktu-vas iš Amerikos į Vokietiją atskris pirmą kartą rugpjūčio 28 d. iš Naujorko. Pirmas lėktuvas atskris į Frankfurtą a. M. rugpjūčio 29 d. su 25.000 laiškų. Iš Frank-furto korespondencija paprastu paštu bus išsiuntinėta į anglų, amerikiečių ir pran-cūzų zonas. Paskum lėktuvas skris į Ber-lyną perduoti korespondencijos sovietų zonai ir atskiriems Berlyno miesto sek-toriams. Orinis paštas bus gabenamas vieną kartą savaitėje.

DAR VIENAS BELAISVIŲ TRANSPORTAS

Berlynas. Berlyno radijas praneša: į Frankfurtą prie Oderio atėjo dar vienas karo belaisvių transportas iš Tarybų s-gos. Iš viso iki šiol atleista jau per 50.000 karo belaisvių iš Tarybų s-gos. Iš pradžių buvo gražinama po 1200 vidutiniškai kasdien. Dabar šis skaičius pašoko į 3500—5000 kasdien.

VIESULAS JAV VALSTYBĖSE

Mankato. Minnesota valstijoje kilęs vie-sulas užmušė aštuonis ir sunkiai sužeidė 50 asmenų. Viesulo padaryti nuostoliai viršija 2 milijonų dolerių sumą.

Vydūnas - kurybingas

(atkelta iš 3 p.)

kurią yra išvertęs lietuvių kalbon „Pala-imintos giesmės“ vardu.

Luebecke lietuvių visuomenė sudarė komi-tetą rašytojui paremti. Vydūnui, kol pakankamai sustiprės, reikia ypatingos globos ir priežiūros. Šiuo metu rašytojas neturi nei drabužių, nei batų, nei balti-nių. Prūsų Lietuvoje ir Lenkijoje visko neteko ir dabar turi tik tiek, kiek su savim nešiojasi. Ir dabar Vydūnas griežtas ve-getaras: geriau jam badauti, nei mėsišką valgį paragauti.

Rašytojas labai džiaugiasi pakliuvęs vėl į lietuvišką aplinką. Užsiminus, jog Mar-tynas Jankus mėseniai miręs, Vydūnas at-sakė: „Jau, mat, senas buvo“.

Reikia manyti, kad komitetas Vydūnui remti tuoj ras ryšį su anglų karinėmis įstaigomis, kurios, kaip rodo, turėtų jau-triau paremti, ypač kad Vydūnas yra Pen-club garbės narys. (jot.)

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakin-gasis redaktorius ir leidejas J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmin-genas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina. Druckerel- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).